

ЛЕВКУН

Ольга

аспірантка факультету історії,
політології та міжнародних відносин,
Чернівецького національного
університету

імені Юрія Федьковича,

olgalevkun@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3121-192X>

ПЕРША ПИСЕМНА ЗГАДКА ПРО ГОРОДЕНКУ НА ПОКУТТІ

У статті аналізуються і розглядаються документи, наукові публікації, що стосуються першої писемної згадки про Городенку на Покутті в Галичині. Археологічні дослідження Городенки. Проаналізовано енциклопедичні, статистичні, краєзнавчі видання. Літопис руський у перекладі Л. Махновця, карту – Східна Європа до кінця XIII ст.

Виокремлено, що перша писемна згадка про Городенку за археологічними пам'ятками є помилковою. Бо тут йдеться про знахідку бронзової фібули римського часу у 1937 році в селі Городниця Городенківського повіту.

Зазначені у Літописі руському князі городенські й місто Городенка – це Брестська область у Білорусії. До Городенки на Покутті відношення не мають. Вивчені матеріали і аргументи дозволяють стверджувати, що це не є перша писемна згадка про Городенку на Покутті в XII ст. (1195 р.). Це хибне твердження і його дотримувалось багато науковців у своїх дисертаційних дослідженнях. Методологія дослідження ґрунтується на системі теоретичних принципів (історизму, системності, об'єктивності), логічних прийомів (аналіз і синтез, індукція та дедукція, гіпотеза) та конкретних засобів дослідження, що дали змогу висвітлити джерельну базу першої писемної згадки про місцину (село) Городенка, проаналізувати археологічні дослідження, проведені на теренах Городенки. І хоча археологічні дослідження дозволяють впевнено говорити про існування поселень на території сучасного

міста у більш ранній період, чим XII ст., але натомість про існування місцини (села) під назвою Городенка можна говорити тільки починаючи з XV ст.

Основним результатом дослідження стало вивчення, аналіз, узагальнення та систематизація документальної бази щодо першої писемної згадки про село і місто Городенку, виправлення помилкових тверджень, щодо першої писемної згадки.

Наукова новизна результатів дослідження статті полягає у здійсненні аналізу документальної, джерельної бази, наукових публікацій з урахуванням викликів сьогодення щодо писемних згадок про місто Городенку на Покутті, з метою встановлення наукової істини точної дати першої писемної згадки.

Висновки та конкретні пропозиції автора: сьогодні багато краєзнавців, істориків вивчають і досліджують свої малі батьківщини – села, містечка на основі відкритих архівних документів, пишуть їх історії, коректують перші писемні згадки, творять історії, які вишивають в єдино українське загальне полотно історії України. Серед таких є городенківці: Володимир Великочий, Роман Смеречанський, Володимир Никифорок, Андрій Кравець, Іван Миронюк, Іван Романюк, Василь Марчук.

Тому, вивчаючи їх досвід, ми скоректували першу писемну згадку про село Городенка – 1521 рік. Про місто Городенка – 13 лютого 1668 року (на основі Магдебурзького привілею Яна Казимира даного 13 лютого місту Городенці та його власнику Яну Потоцькому). Віримо, що багато молодих істориків візьмуться за дослідження історії Городенки за архівними джерелами Кракова, Варшави, Молдавії та Румунії.

Ключові слова: Городенка, перша писемна згадка, Магдебурзький привілей Яна Казимира, Ян Потоцький, Покуття.

THE FIRST WRITTEN REFERENCE OF HORODENKA IN POKUTTIA

The article analyzes and discusses documents, scientific publications concerning the first written reference of Horodenka in Pokuttia (Galicia). Archaeological research of Horodenka. Encyclopedic, statistical, local history editions have been analyzed. The Rus Chronicle translated by L. Makhnovets, the map of Eastern Europe till the late 13th century.

It has been noted that the first written reference of Horodenka on archaeological sites is erroneous. Here we speak about the discovery of a bronze brooch of the Roman period in 1937 in the village of Horodnytsia, Horodenka district.

The princes of Horodenka and the town of Horodenka indicated in the Rus Chronicle are the Brest region in Belarus. They have nothing to do with Horodenka in Pokuttia. The studied materials and reasons suggest that this is not the first written mention of Horodenka in Pokuttia in the 12th century (1195). This is a false statement and many researchers adhered to it in their dissertations. The research methodology is based on a system of theoretical principles (historicism, consistency, objectivity), logical techniques (analysis and synthesis, induction and deduction, hypothesis) and specific research tools that made it possible to highlight the source base of the first written reference of the location (village) Horodenka, to analyze

archaeological research conducted on the territory of Horodenka. And although archaeological research allows us to confidently speak of the existence of settlements on the territory of the modern town in an earlier period than the 12th century, but the existence of the location (village) called Horodenka can only be spoken about starting from the 15th century.

The main outcome of the study was the research, analysis, general conclusion and systematization of the documentary base about the first written reference of the village and town of Horodenka, the correction of erroneous statements on its first written reference.

The scientific novelty of the research results of the article lies in the analysis of the documentary, source base, research publications, taking into account the challenges of today regarding the written references to the town of Horodenka in Pokuttia, in order to establish the scientific truth of the exact date of the first written reference.

Conclusions and specific proposals of the author: many local history researchers and historians study and research their small homelands - villages, towns based on open archival documents, write the stories of their settlements, they correct the first written references, create stories that are inserted into the only Ukrainian common canvas of the history of Ukraine. Among them are the following Horodenka residents: Volodymyr Velykochyi, Roman Smerechanskyi, Volodymyr Nykyforuk, Andrii Kravets, Ivan Myroniuk, Ivan Romaniuk, Vasyl Romanchuk.

Therefore, studying their experience, we corrected the first written mention of the village of Horodenka - 1521. About the town of Horodenka - February 13, 1668 (based on the Magdeburg Rights of Jan Kazimierz given on February 13 to the town of Horodenka and its owner Jan Potocki). We believe that many young historians will start researching the history of Horodenka using archival sources from Krakow, Warsaw, Moldova and Romania.

Key words: *Horodenka, the first written reference, Magdeburg Rights of Jan Kazimierz, Jan Potocki, Pokuttia.*

У сучасній історичній і краєзнавчій літературі України й поза її межами широко висвітлено першу писемну згадку про Городенку у XII столітті. Ця дата згадується в енциклопедичних виданнях УРСР[1], енциклопедії історії України [2], Географічній енциклопедії України [3], постанові Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 р. №878 [4], М. Якимович [5], Д. Мохорук [6], М. Чернописький [7], А. Коваль [8]. Є згадка про Городенку в інформаційно-статистичному довіднику[9], книгах краєзнавців краю [10]. Ці твердження повністю відірвані від історичних джерел, документально не підтвержені. Опираючись на археологічні знахідки і матеріали таких розвідок,

ми можемо датувати існування людського життя на теренах Городенки раннім періодом [11].

Натомість про існування місцини під назвою Городенка можна говорити тільки починаючи з XVст., конкретніше – 1521 рік. Професор Петро Сіреджук зі Львова виявив у книзі «Вписів, угод, донесень і декретів Галицького гродського суду 1519 – 1521 pp.) писемне перше джерело про село Городенку в 1521 році [12]. З латинського перекладу цього документу кандидата історичних наук Ореста Зайця дізнаємося наступне: «...Термін у цьому ж замку, воєводина подільська. Уроджений Матвій Дзерчатовський, ловчий Галицької землі, дідич містечка Миколків, позивач, сам особисто, з одного боку, та вельможна Катерина Бучацька, воєводина подільська, дідичка села Городенка, через шляхетного Яна Брузиковського, позвана, з іншого боку виписують собі термін з надією на укладення порозуміння на найближчі галицькі земські судові засідання відповідно ро позову скаржника, який (позов) містить у собі два виклади справи, а саме: по-перше, щодо не видання працюючої Марушки, його підданої, утікачки з містечка Миколків у її село Городенка з великою та малою худобою та домашніми речами, і, по-друге, щодо не видання працюючого Івана, його власного кметя, втікача з містечка Миколків до її села Городенка з великою та малою худобою і домашніми речами, і цей (позов) детальніше у своєму змісті становить вказану у ньому застережну таксу 180 гривень. А у випадку недосягнення згаданої згоди, (як наслідок) ці сторони отримають судовий термін на найближчих земських судових засіданнях у Галичі <...> – такий, який мусили мати на цей час відповідно до внесеного позову скаржника, для збереження даного терміну і відповідно до цих актів» [13].

Отже, за словами професора П. Сіреджука, який опрацював чимало документів з історії населених пунктів Галичини, ранньої згадки про Городенку немає в архівних документах України.

У книзі «Історія міст і сіл Івано-Франківської області» в статті «Городенка» згадано, що перша письмова згадка про Городенку належить до

кінця XII ст. Тоді вона була власністю галицького князя Ярослава Осмомисла (автори Г.І. Патика та І.У. Перекопський) [14].

Молодий історик, аспірант педінституту ім. Василя Стефаника Григорій Патика за словами сина Олександра дуже ретельно готувався до виходу в світ згаданої нами статті. Спільно з дружиною Марією Петрівною понад два тижні працювали у Львівському історичному архіві, шукаючи джерела і літературу. Сьогодні ми знаємо, що багато фондів тоді були під грифом «таємно», «цілком таємно». І щось почерпнути інше було нереально [15].

Ми вдячні подружжю вчителів Патиків за цю першу історичну ластівку про Городенку. Ми тільки стараємось розвивати дану тему з уже більшою документальною базою. Григорій Патика з Городенки спільно з І. Перекопським, описуючи історію міста, згадують, що на околиці Городенки знайдено кам'яні знаряддя праці доби міді та бронзи, поховання доби бронзи, а також бронзову застібку перших століть нашої ери та візантійські монети [16].

Джерело з якого почерпнута інформація авторами журнал «Радянська археологія» [17]. Коли читаємо це джерело інформації, то бачимо, що йдеться про знайдення на території Городниці повіту Городенки бронзової дротяної старої римської фібули. (першоджерело – Розен Пшеворська) [18]. Про дану знахідку писав Ю. Кухаренко «Поширення латинських речей на території Східної Європи» [19]. «Городенка райцентр – бронзова фібула римського часу [20]. Дана фібула нині знаходиться у фондах Віденського музею. Про знахідку писав Т. Сулімірський [21]. І на його працю посилається польська дослідниця Яніна Розен – Пшеворська у праці, яка надрукована у 1947 р. Знахідку виявили біля 1937 р. Нині вона є на збереженні у фондах Етнологічного музею м. Відня (Австрія) [22].

Таким чином, жодної писемної згадки тут про Городенку немає, є інформація про село Городницю, яке у 1937 р. належало повіту Городенка. А інші повідомлення є свідчення знахідок археологічних на теренах нашого краю у сиву давнину.

Для більшої ілюстрації життя на теренах цього міста подаємо перелік археологічних пам'яток Городенки: поселення і городище Городенка I. м. Городенка, м/р Городенка, ур. Галузівка (Вертеп, Грабище); 39 північно-східна окраїна міста. Багатошарові: трипільська культура; голіградська культура фракійського гальштату; Київська Русь 1930, 1970, 1977, 1987. Обстежували Клапчук М. та Арсенич П., Томенчук Б., Василенко Б., розмір 300x200 м 272.

Поселення Городенка II. м. Городенка, м/р Городенка, ур. Монкут – Городи, 0,5 км на північний схід. Київська Русь 1970 Клапчук М., Арсенич П. 200x200 м 273. Поселення Городенка III. м. Городенка, м/р Городенка, ур. Монкут -Поле, або Толічки, 0,8 км на схід від міста. Трипільська культура 1970 Клапчук М., Арсенич П. 300x200 м 274.

Поселення Городенка IV. м. Городенка, м/р Городенка, ур. Монкут-Поле або Водокачка, 1 км на схід від міста Київська Русь 1987 Василенко Б. 300x100 м 275.

Поселення Городенка V. м. Городенка, м/р Городенка, ур. Гора Монкут, північна окраїна міста Голіградська культура; Київська Русь 1987 Василенко Б. 100x150 м 276.

Курган Городенка VI м. Городенка, м/р Городенка, ур. Могила, західна окраїна міста. Невизначена приналежність від кінця XIX ст. 30x30 м 277. Грунтовий могильник.

Городенка VII. м. Городенка, м/р Городенка, в околицях міста Культура Ноа 1 га [23].

У статті «Археологічні пам'ятки Городенки» Марії Вуянко знаходимо, що на околицях теперішньої Городенки виявлено кілька городищ, поселень та могильників різних археологічних культур [24].

У книзі «Котиківка від трипілля до наших днів» автори згадують, що на сонячній стороні пагорбів уздовж потоку Ямгорів в урочищі «Галузівка» проживали трипільці-хлібороби. З цим поселенням пов'язують і з'яву самої Городенки.

В урочищі «Галузівка» уже в XII – XIII століттях існувало укріплене валами давньоруське городище, від чого, можливо, й походить назва міста (город – городище – Городенка), а також кілька поселень уздовж берегів Ямгорова. Скоріш за все в середині XIII ст. вони були знищені монголами. Дослідники стверджують, що в урочищі «Галузівка» було городище обнесене ровом та захисною стіною, було знищено ординцями. Знаний художник Ігор Михайлюк із Городенки намалював картину «Городенківський замок» у Галузівці [25].

У списку археологічних пам'яток УРСР йдеться також про багатошарове поселення з культурним шаром скіфського часу в Незвиську та поховання черняхівської культури (поселення VI – VII ст. н. е.) [26].

Із археологічно досліджених городищ Галичини тільки 24 ідентифікуються з «градами», згаданими у літописних джерелах, а саме: Перемишль, Звенигород, Теробовля, Галич, Львів, Ряшів, Перевореськ, Ярослав, Вишня, Телич, Сянок, Любачів, Голігори, Пліснеськ, Збираж, Микулин, Тисмениця, Коломия, Василів, Онут, Кутелмин, Бакота, Ушиця, Каліус [27]. Це дозволяє визначити час виникнення окремих «градів» значно раніше, ніж уперше повідомляють про них писемні джерела. Наприклад, археологами встановлено, що стародавній Галич як поселення виник набагато раніше, ніж перша письмова згадка про нього, що датується 898 роком [28].

Формування міст проходило в кілька етапів. На думку археологів, виникали племінні центри (Київ, Волинь, Перпемишль та ін.), навколо яких по периметру виникали городища (у Білій Хорватії – Галич, Ужгород, Ревно, Мукачево, Теробовля, Звенигород та ін.), що виконували роль оборонних фортець. З утворенням Київської держави відбувається перерозподіл функцій: племінні центри стають центрами удільних князівств (Галич, Володимир), а городища-фортеці переходять у власність боярської знаті та удільних князів. Так, наприкінці XI ст. на землях колишньої Білої Хорватії виникло чотири удільних центри, що відокремились від Києва, – Перемишль, Звенигород, Теробовля, Галич. У першій половині XII ст. вони об'єдналися в одне Галицьке князівство з центром у Галичі. Західне порубіжжя князівства відділяли від польських

земель Сандомирська пуці між Сяном і Віслою та Карпатські пуці між Вислоком (притока Вісли) і Дунаєм. Вздовж границі були міста-фортеці Переворськ, Ярослав, та Сянік. Південно-західну натуральну границю з боку Угорщини утворювала смуга Карпат, а руські та угорські пограничні укріплення були розташовані щойно на підгірських рівнинах. Далі границя повертала у верхів'я Прута та в бік Середнього Дністра, де її захищав ряд фортець – Кучелмин, Онут, Бакота, Ушиця, Каліус. Від Каліуса границя повертала вздовж однойменної ріки на північ, в район верхів'їв Південного Бугу і Случі, й далі по вододілу Дністра і Прип'яті. Найважливішими фортецями на цьому північному відтинку були Збираж, Пліснеськ, Олесек, Щекотів, Любачів [29].

Археологічна наука для визначення, до якого типу відноситься поселення, користується ознаками, що являють окремі сфери життєдіяльності міста княжої доби, як: економіка, військова справа, монументальне будівництво, писемність. Побут феодалів і топографія. Вважається, що весь набір цих «міських» показників властивий лише для поселення з укріпленою площею понад 2,5 га. Тому із 56 виділених науковцями «міських» поселень на теренах Київської Русі лише 5 знаходиться в Галицькій землі. Це – Галич, Перемишль, Теробовля, Звенигород і Пліснеськ. У Галицькій землі налічується 23 археологічно досліджених городища з укріпленою площею від 1 до 2,5 га, які хоч і не мають повного набору «міських» показників, але їх теж відносять до категорії міст. Входить до цього переліку й Тисмениця, незважаючи на те, що не має такої повної археологічної інформації, як, наприклад, Судова Вишня, Василів, Пліснеськ, Галич, Перемишль, Звенигород, Львів та інші міста, оскільки досліджувалась не комплексно, а лише оглядово [30].

Таким чином, на першу половину XII ст. на території Галицького князівства склалася певна ієрархічна система міст і поселень. На її вершині знаходився стольний Галич. За ним – центри удільних земель (Перемишль, Звенигород, Теробовля), далі – феодальні міста (Сянок, Ярослав, Пліснеськ, Василів, Тисмениця та ін.), нижче – княжі фортеці (Тустань, Переворськ,

Родна) і найнижче – феодальні двори-замки (Вишня, Золочів, Чорнів, Олешків та ін.) [31].

На карті Східна Європа до кінця XIII ст. за літописом руським позначені міста – Галич [32], Толмач [33], Коломия [34], Тисмениця [35]. Досліджуючи літопис руський на карті «Східна Європа до кінця XIII ст.», бачимо тільки міста Коломию (2К с. 399), Толмач (2К с. 376), Галич (2К с. 450), Тисменицю (2К с. 197). Зазначені у літописі князі городенські (2К, с. 309) і місто Городенка. Брестська область Білорусія (2К с. 547) і до Городенки з Прикарпаття відношення ніякого не мають. Ця помилка повторюється в усіх наукових дослідженнях, дисертаціях, починаючи з 1971 по даний час. І ми її хочемо виправити.

Беремо інше джерело – «Літопис Руський» за Іпатіївським списком, який переклав Леонід Махновець (Київ, видавництво «Дніпро», 1989 р.) [36]. Літопис нині зберігається у Санкт-Петербурзькій бібліотеці АН Росії. Він був знайдений у Іпатіївському в м. Кострома, Росія.

Отже, літопис руський – це опис подій історії Руси – України від давніх часів до кінця XIII ст. І хоча нам сьогодні достеменно відомо, що давні київські першодруки, літописи переписувалися на догоду правителям-московитам. А сучасні події підтверджують наші думки, що ніколи угро-фіни не хотіли терпіти русинів-українців. Вони не тільки вкрали назву Русь, до якої ніякого відношення не мають, але і багато чого іншого.

У літописі є згадка: Городен – місто біля Києва, західний центр удільного князівства на західному березі озера Городенського тепер болото біля села Городна (коло Городно городище, замчисько за 2 км на північний схід від села Столінського району Брестської області Білорусії. На правому березі Німану, біля лівого берега Усія Городничанки, нині м. Гродно (городище, дитинець на Замковій горі Білорусії) [37].

Борис Всеволодович князь Городенський с. 471 [38]

Толмач (1213 р.) [39]

Тисмениця (1643 р.) [40]

Коломия (1240 р.) [41]

Дністер [42]

Галич (898 р.) [43]

Галицька волость [44]

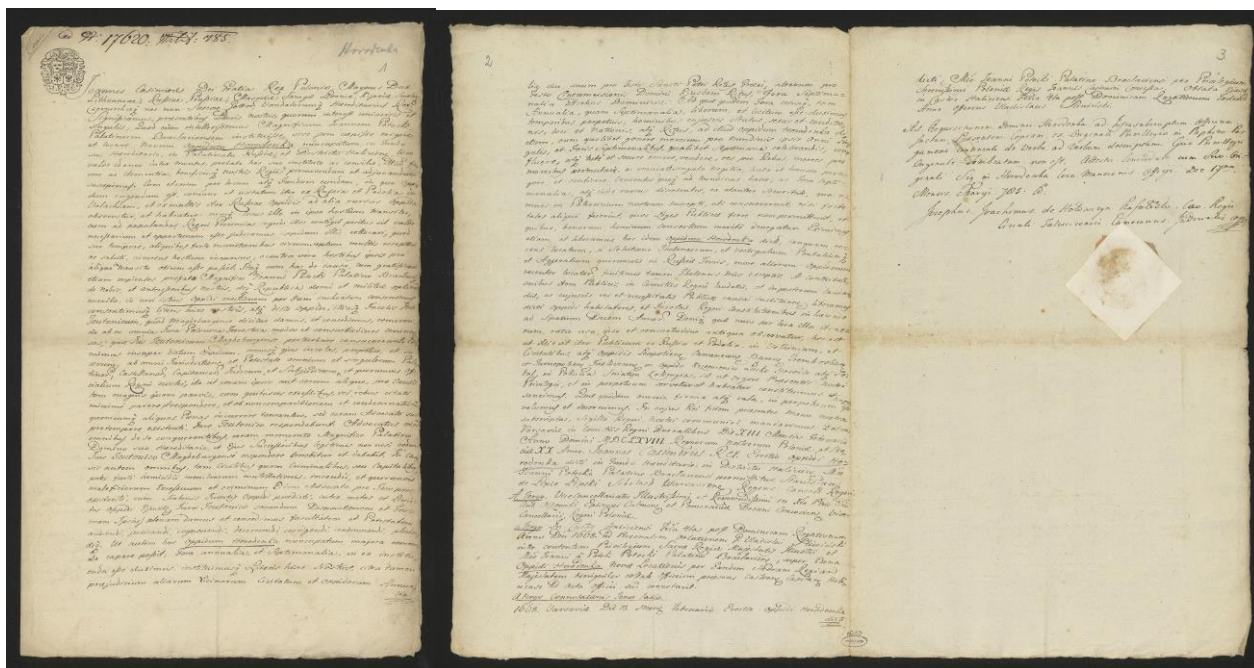
І полоцьким князям Андрій «повелів піти всім і туровським, і пінським, і городенським» [45].

У словнику староукраїнської мови XIV – XV ст. знаходимо слова: городенській, городенский [46]. Як бачимо ідеться про Городенський повіт, князя Александра Городенського біля Гродно. Про нього ми згадували, описуючи літопис Іпатієвський. Дані слова взяті з документів російсько-єврейського архіву, російської історичної бібліотеки, літописів Литовських 1389–1528 рр., архівів князів Любортів. (Акти Литовської метрики зібрані Ф. Леонтовичем. Варшава, 1896 р., Акти Литовсько-руської держави видані М. Довіар-Запольським. Москва, 1900 р. Архів князів Любортів. Львів, 1890 р. Дозвіл Федьку Григоровичу на лови за Німаном у Новгородському повіті, м. Москва, 1499 р. Москва ЦДАДА СРСР, Ф. Литовські метрики. Російсько-єврейський архів. Документи і матеріали для історії євреїв у Росії (1388–1350 рр.). Зібрав С. Бершадський. Російська історична бібліотека. Литовські метрики).

Про Городенку на Прикарпатті там не йдеться. Згадує про село Михальче біля Городенки і професор ЧНУ Михайло Чучко у книзі «Козмин (1497 р.): буковинська перемога Штефана Великого». «Стався цей інцидент з молдавськими послами після того, як у середині серпня 1497 р. польське військо форсувало Дністер біля Михальчого (вище Городенки), перетнувши кордон Молдавії [47, 48, с. 146; 49, с. 51; 50, с. 72; 51, с. 83-84].

Згадує про місто Городенку в книзі «Полки, сотні та старшина Гетьманщини» В. Заруба. Полковий устрій Гетьманщини, білоруський полк (1654 – 1659 рр.) в документах зазначаються міста і села Гомельської і Могильовської областей Білорусії (м. Городенка, м. Гомель) [52].

Вперше в Українській історіографії публікуємо Магдебурзький привілей міста Городенка з польських архівів за 1668 рік. На документі привілею з Варшави знаходиться герб — штамп на марковому папері, який використовується нотаріусом . За словами, Малгожати Вітецької, начальника відділу архіву Головних актів у Варшаві, в даному випадку це старий герб Галичини, а в серцевому щиті — герб Австрії [53].

«Ян Казимир, милістю Божою король польський, великий князь литовський, руський, пруський, мазовецький, жмудський, лівонський, київський, смоленський, також спадковий король шведів, готів і вандалів. Цією нашою грамотою оголошуємо всім і кожному зокрема, кого це стосується, що, коли ми зрозуміли, що вельможний Ян Потоцький, брацлавський воєвода, постановив або вже почав споруджувати і будувати нове місто, назване Городенка, на своїй успадкованій землі у Руському воєводстві і Галицькому окрузі у дуже зручному місці між горами, схваливши це своєю постановою і рішенням. Ми зобов'язались підтримувати і допомагати прихильністю і милістю та нашими королівськими благодіяннями також тому, що через це місце і ту ж землю, на якій потрібно спорудити місто, потрібно охороняти і утримувати спільну і звичну дорогу з Русі та Поділля у Волощину і дорогу з багатьох руських міст до інших міст і тому, що те місце розташоване на самій

ворожій переправі, коли вороги мають намір нападати, щоб спустошувати провінції Королівства, ми вважаємо за дуже необхідне і вигідне розташувати там місто, яке свого часу оточене якимись міцними укріпленнями зможе бути для багатьох прихистком і порятунком від ворожих нападів і, навпаки, самим ворогам перешкодою при будь-якій переправі. Отже, як з цієї причини, так і бажаючи віддячити брацлавському воєводи вельможному Яну Потоцькому, який в мирний і воєнний час дуже прислужився нам і нашим попередникам і нашій державі, ми цією нашою грамотою погодилися на спорудження нового міста, розпочате ним, і надаємо та дозволяємо названому місту та його мешканцям німецьке право, яке називається магдебурзьким, забираючи у нього всі польські земельні права та всі способи і звичаї, які звичайно суперечать німецькому магдебурзькому праву. Крім того ми назавжди і навічно виводимо назване місто і всіх його мешканців з-під юрисдикції і влади всіх і кожного зокрема воєводи, каштеляна, старости, судді та підсудка і будь-яких урядовців нашого королівства, так що вони зовсім не зобов'язані підкорятися і відповідати та зазнавати якихось покарань через будь-яку неявку і шкоду при позові у зв'язку із великими чи малими справами, будь-якими кривдами або справами перед ними або ким-небудь з них, а відповідатимуть перед своїм наявним на даний час адвокатом згідно з німецьким правом. А адвокат муситиме і зобов'язуватиметься відповідати усім скаржникам на нього, перед згаданим вельможним воєводою, своїм спадковим паном та його законними нащадками не інакше як за німецьким магдебурзьким правом. А у всіх цивільних і кримінальних справах або тих, які вимагають смертної кари, а саме, крадіжках, вбивствах, членушкодженні, підпалах, і будь-яких випадках чаклунства і злочинів тому ж наявному на даний час адвокату з приведеними до присяги лавниками вищеназваного міста у межах і кордонах того ж міста згідно з німецьким правом, його приписами і формою, надаємо і дозволяємо повну свободу дій і владу заслуховувати, судити, дізнаватись, вирішувати, виправляти, засуджувати і карати. А щоб це назване місто Городенка могло отримати більше вигод, ми вирішили що у ньому потрібно встановити річні і

тижневі ярмарки і цією нашою грамотою встановлюємо, однак, враховуючи привілеї інших сусідніх міст і містечок, два річні ярмарки: один перед святом святого Петра грецького обряду, інший – перед святом Обрізання Господнього того ж обряду, а тижневі ярмарки у неділі. Ми вирішили, що до цього названого міста Городенка на ці обидва ярмарки, як річні, так і тижневі, на вічні часи вільно і дозволено прибувати людям будь-якого стану, статі та становища, місця, народності і обряду з будь-яким родом товару на щорічні ярмаркові дні і тижневі ярмарки, які відбуваються будь-якого тижня, та безпечно і спокійно купувати, продавати, міняти речі на речі, товари на товари та здійснювати і виконувати всі дозволені і чесні заняття і кожне зокрема. Ті, хто прибуває на ці ярмаркові дні і тижневі ярмарки та повертаються звідти, нехай користуються тією безпекою, що їй усі прийняті у нашу опіку, як звикло, хіба що крім тих, кому не дозволяють діяти публічні закони і кому заслужено відмовлено у спілкуванні з чесними людьми. Також ми, за звичаєм інших новозаснованих міст, позбавляємо і звільняємо це ж назване місто Городенка, як нещодавно засноване, від сплати будь-яких мит та податків за проїзд і перевезення товарів мостами і дорогами у руських землях, окрім наших податків на кордоні. Також ми, дотримуючись прав королівства, на десять років звільняємо садиби названого міста та мешканців від встановлених задля будь-якої справи і громадської потреби публічних податків, які були і повинні бути прийнятими у майбутньому на сеймах королівства. Зрештою, постановляємо і назавжди встановлюємо нехай силою даного нашого привілею навіки зберігається і буде дотриманий той спосіб і давній звичай користування дорогами, який тепер спостерігається у тих місцях, тобто, щоб там була громадська дорога з Русі і Поділля на Волинь і з міст та містечок Львів, Кам'янець, Бар, Теремовля, Тернопіль, Язловець до міста Кременеця, Луцька, Городла і Сокаля, на Покуття, в Снятин, Коломию. Ми хочемо і постановили, щоб це все дійсно навіки було міцним і непорушним.

На підтвердження цього ми доручили скріпити печаткою нашого Королівства цю грамоту підписану нашою рукою.

Дано у Варшаві на генеральному сеймі Королівства 13 дня місяця лютого року Божого 1668 у двадцятий рік наших польського і шведського королівств, король Ян Казимир. Вельможному Яну Потоцькому, Брацлавському воєводі, дозволяється спорудження названого міста Городенка на успадкованій землі в Галицькому окрузі.

Станіслав з Липець Липський, регент Варшавської школи, канцлер Королівства.»

На звороті: «З віцеканцелярії найяснішого і найшанованішого у Христі отця і пана Антонія Островського, єпископа Куявії і Померанії, краківського декана, віцеканцлера Королівства Польського. На звороті: Чинний міський уряд галицького замку записав у свої урядові акти у галицькому замку в середу після неділі Прохань року Божого 1668 виконану родовитим Владиславом Сливинським персональну копію готового привілею святої королівської величності брацлавському воєводі ясновельможному Яну з Потока Потоцькому щодо майна міста Городенка, розташованого у новому місці, милостиво наданого тією ж святою королівською величністю.»

На звороті: «У наступній послідовності. 1668, у Варшаві дня 13 місяця лютого. Спорудження міста названого Городенка брацлавському воєводі вельможному Яну Потоцькому дозволене привілеєм найяснішого короля Польщі Яна Казимира. Дослівна копія його ж у галицькому замку в середу після неділі Прохань того ж року. Вніс Владислав Сливинський. Для дослідження власності Городенки, зробленого у нижченаведеному уряді дана копія слово в слово переписана з оригінального привілею на пергаментному папері. Цей оригінальний привілей не має вензелів. Підтверджено: співпадає зі своїм оригіналом. Підписано в Городенці у місці розташування уряду дня 17 місяця березня 705 р.».

Йозеф Йоахім де Головчин Рафаловський, королівський уряд Заліщицького округу, написав судовий урядник. Переклад з латині професора Богдана Чернюха. При опрацюванні документів архіву нам вдалося вперше виявити переписаний з оригіналу Магдебурзький привілей міста Городенка в

ЦДІА України у Львові, серед документів Галицького гродського суду за 1668 рік [54].

Отже, сьогодні уважно вивчивши різні джерела, маємо скоректувати в офіційних документах та наукових працях і електронних ресурсах, що жодної згадки в літописі про Городенку на Покутті і Галичині немає. І хоча археологічні дослідження дозволяють впевнено говорити про існування поселень на території сучасного міста і в більш ранній період чим XII ст., але натомість про існування місцини під назвою Городенка можна говорити тільки починаючи з XV ст. Можливо в закордонних архівах є документи ще раннього періоду з життя Городенки, але на сьогодні вони нам не відомі.

Список використаних джерел і літератури

1. Вербиленко Г.А. Городенка [Електронний ресурс] *Енциклопедія історії України*: Т. 2: Г-Д / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : В-во "Наукова думка", 2004. 688 с.: іл. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Gorodenka_mst .

2. Хаμεць М.В. Городенка. *Енциклопедія Сучасної України*: електронна версія / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=31392.

3. Городенка *Географічна енциклопедія України*. В 3 т. / редкол.: О. М. Маринич [та ін.]. К. : УРЕ ім. М. П. Бажана, 1989. Т. 1. С. 287.

4. Про затвердження Списку історичних населених місць України. *Постанова № 878 Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року.* Про затвердження Порядку визнання населеного місця історичним. *Постанова № 909 Кабінету Міністрів України від 3 липня 2006 року.*

5. Городенка: 330-річчя магдебурзького права. 1668–1998 / Авт.-упоряд. М. Яримович. Коломия: Вік, 1998. 51 с.;

6. Мохорук Д. Село моє Топорівці. Снятин: Прут Принт, 2005. 208 с:

7. Чернопиский М. Село Вільхівці на Покутті біля Чернелиці. Історико-етнографічний і етнокультурологічний нарис. Тернопіль : Підручники і посібники. 2019. 384 с.

8. Коваль А.П. Знайомі незнайомці : походження назв поселень України. Київ. : Либідь, 2001. 302 с : іл. Бібліогр.: с. 282.

9. Городенка. *Міста України* : інформ.-стат. довід. / впорядкув. О. Панасенко. К. : АВК-Росток, 2007. С. 29.

10. Королько А. Покуття. Історико-етнографічний нарис. Львів : Манускрипт, 2010. 455 с.

11. Городенка: 330-річчя магдебурзького права. 1668–1998 / Авт.-упоряд. М. Яримович. Коломия: Вік, 1998. 51 с.

12-13. Центральний Державний Історичний архів України у Львові. «Галицький градський суд, м.Галич «Книга вписів, угод, донесень і декретів Галицького градського суду, 1519-1521 рр.», ф. 6, оп. 1, спр. 8, арк.353-354.

14. Патики Г.І., Перекопський І.У. *Городенка Історія міст і сіл Української РСР* / голов. редкол.: П.Т.Тронько [та ін.]; редкол. тому: О.О.Чернов [та ін.]. К. : Голов. ред. УРЕ АН УРСР, 1971. В 26 т. : Івано-Франківська область. С. 173-183 : іл.

15. Респондент Патики Олександр син Григорія Патики 1971 року народження м. Городенка.

16. Патики Г.І., Перекопський І.У. *Історія міст і сіл Української РСР* / голов. редкол.: П. Т. Тронько [та ін.] ; редкол. тому: О. О. Чернов [та ін.]. К. : Голов. ред. УРЕ АН УРСР, 1971. - В 26 т. : Івано-Франківська область. С. 173-183.

17. Кухаренко Ю.В. Поширення латенських речей на території Східної Європи. *Рад. археологія*. М., 1959. №1. С. 31-44.

18. Janina Bosen-Przewowska szkła . (Ryc. 39, J, 2). Rosen-Przeworska Janina, *Zabytki celtyckie na ziemiach Polskich*, s. 179-322 Światowit. Tom XIX (1946-47), red. W. Antoniewicz, Warszawa 1948.

19. Кухаренко Ю.В. Поширення латенських речей на території Східної Європи. *Рад. археологія*. М., 1959. № 1. С. 31-44.

20. Археологічні пам'ятки Української РСР. К., 1966, с. 142.

21. Sulimirski T., *Kultura wysocka*, str. 17G. Galgenberg bei Hackenheim, Wöllstein. Ukośnie żeberkowane bransolety z niebieskiego szkła. G. Behrens, *Die Bodenkunden aus Rheinhessen*, str. 58—59, rys. 207, 5; rys. 213, .1 j. Wiedeń. Muzeum cesarskie nr inw. 33069, 33109. Zwei Glasringe, gedreht, hellblau u. bräunlich. Dm. 6, 8. Dicke 0,5 (not. dr. Beningera, asystenta Muzeum). Fotografie tę otrzymałam od dr. E. Beningera. E. Majewski , *Z Muzeów*.

22. Janina Bosen-Przewowska szkła. (Ryc. 39, J, 2). Rosen-Przeworska Janina, *Zabytki celtyckie na ziemiach Polskich*, s. 179-322. Światowit – Tom XIX (1946-47). red. W. Antoniewicz, Warszawa 1948.

23. Івано-Франківська область. Схеми планування території. Том III. Охорона нерухомих об'єктів культурної спадщини. *Пам'ятки археології*. Київ 2015. № 9 від 24 січня 1989 року с. 43-44.

24. Вуянко М. Археологічні пам'ятки Городенки. Альманах Ямгорів. 2020 р. м. Снятин: Прут-Принт с. 57.

25. Романюк І.; Кіндрачук М., Миронюк І. Котиківка: від Трипілля до наших днів: іст.-краєзнав. нарис про колишнє передмістя Городенки. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2014. 244 с.

26. Археологічні пам'ятки Української РСР. К., 1966, с. 142.

27. Лукомський Ю., Петрик В. Міста Галицького князівства XI-XIII ст. Книга міст Галичини. *Вісник ДУ «Львівська політехніка»*. Львів, 1999. № 379. Архітектура. С. 43.

28. Андрухів І., Гаврилюк С. Тисмениця. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2008. С.20.

29. Ауліх В.В. З історичної географії Галицької землі. *Галицько-Волинська держава: передумови виникнення, історія, культура, традиції* (Тези доповідей та повідомлень). Львів, 1993. с. 32.

30. Куза А.В. Малые города Древней Руси. М., 1989. с. 51–55.

31. Куза А.В. Малые города Древней Руси. М., 1989. с. 46.

32. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 450.

33. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 376.

34. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 399.

35. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 197.

36. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 591.

37. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 547.

38. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 243.

39. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 376.

40. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 197.

41. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 399.

42. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 380.
43. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 197.
44. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 442.
45. Літопис руський . Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. К. : Дніпро, 1989. XVI+591 с. Карта Східна Європа до кінця XIII ст. Переклад з давньоруської Л.Є. Махновця Відп. ред. О.В.Мишанич. К.: Дніпро, 1989. XVI+591 с., с. 309.
46. Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. / Ред. кол.: Д.Г. Гринчишин, Л.Л. Гумецька (голова), І. М. Керницький. Т. 1. – К.: Вид-во "Наукова думка", 1977. 632 с.
47. Чучко М.К. Козмин (1497): буковинська перемога Штефана Великого. Чернівці: Місто, 2019. 96 с.
48. *Cronica Moldovei de la Cracovia. Sec. XIII – inceputul sec. XVII/ ed.: Rezachevici Constantin. București: Editura Meronia, 2006. 238+[37] p.*
49. Ureche G., Costin M., Neculce I. *Letopisețul Țării Moldovei...: Cronici. Ch.: Hyperion, 1990. 638 p.*
50. *Letopisețul Țării Moldovei până la Aron vodă (1359 – 1595) întocmit după Grigorie Ureche vornicul, Istratie logofătul și alți de Simeon Dascălul / Ed. de Const. Giurescu. – București: Atelierele grafice socesc&Co, Societate anonimă, 1916. 305 p.*
51. Axinte Uricarul. *Cronica paralelă a Țării Românești și a Moldovei. București: Editura Minerva, 1993. Vol. I. 380 p.*
52. Заруба В. Полки, сотні та старшини Гетьманщини. Дніпро, Ліра. 2017. с. 3.
53. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, PL 00-263 WARSZAWA ul. Długa 7. Numer Zespołu: 388/Zbiór Aleksandra Czołowskiego, sygn. 193 Horodenka, m.: akt erekcji miasta przez króla w r. 1668 [XVIII w.].
54. Центральний державний історичний архів України, м. Львів Фонд 5. (Галицький градський суд), Опис 1., Спр. 164. Чистові книги донесень 1668р., 920 Арк.

References

1. Verbylenko H.A. (2004). Horodenka [Horodenka] [Elektronnyy resurs] *Entsyklopediya istoriyi Ukrayiny* [Encyclopedia of the history of Ukraine]: Т. 2: H-D / Redkol.: V. A. Smoliy (holova) ta in. NAN Ukrayiny. Instytut istoriyi Ukrayiny.

Kyyiv : V-vo "Naukova dumka", 688 s.: il.
URL: http://www.history.org.ua/?termin=Gorodenka_mst [In Ukrainian].

2. Khamets' M.V. (2006). Horodenka [Horodenka]. *Entsyklopediya Suchasnoyi Ukrayiny: elektronna versiya* [Encyclopedia of Modern Ukraine]/ hol. redkol.: I. M. Dzyuba, A. I. Zhukovs'kyi, M. H. Zheleznyak ta in.; NAN Ukrayiny, NTSH. Kyyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen' NAN Ukrayiny, URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=31392 [In Ukrainian].

3. (1989). Horodenka [Horodenka]. *Heohrafichna entsyklopediya Ukrayiny* [Geographical encyclopedia of Ukraine]. V 3 t. / redkol.: O. M. Marynych [ta in.]. K. : URE im. M. P. Bazhana, T. 1. S. 287. [In Ukrainian].

4. Pro zatverdzhennya Spysku istorychnykh naselenykh mistiv' Ukrayiny. [On the approval of the List of historical settlements of Ukraine.]. Postanova № 878 Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 26 lypnya 2001 roku. [Resolution No. 878 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 26, 2001]. Pro zatverdzhennya Poryadku vyznannya naselenoho mistysya istorychnym. [On the approval of the Procedure for recognizing a populated place as historical.]. Postanova № 909 Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 3 lypnya 2006 roku. [Resolution No. 909 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 3, 2006]. [In Ukrainian].

5. (1998). Horodenka: 330-richchya mahdeburz'koho prava. 1668–1998 [Horodenka: 330th anniversary of Magdeburg law. 1668–1998]. / Avt.-uporyad. M. Yarymovych. Kolomyia: Vik, 51 s. [In Ukrainian].

6. Mokhoruk D. (2005). Selo moye Toporivtsi. [Toporivtsi is my village]. Snyatyn: Prut Prynt, 208 s. [In Ukrainian].

7. Chornopyskyi M. (2019). Selo Vil'khivtsi na Pokutti bilya Chernelytsi. Istoryko-etnohrafichnyy i etnokul'turolohichnyy narys. [The village of Vilkhivtsi on Pokutta near Chernelitsa. Historical-ethnographic and ethnocultural essay.]. Ternopil' : Pidruchnyky i posibnyky. 384 s. [In Ukrainian].

8. Koval' A.P. (2001). Znayomi neznayomtsi : pokhodzhennya nazv poselen' Ukrayiny. [Familiar strangers: the origin of the names of Ukrainian settlements]. Kyyiv. : Lybid', 302 s : il. Bibliohr.: s. 282. [In Ukrainian].

9. (2007). Horodenka. [Horodenka]. *Mista Ukrayiny* [Cities of Ukraine]: inform.-stat. dovid. / vporyadkuv. O. Panasenko. K. : AVK-Rostok, S. 29. [In Ukrainian].

10. Korol'ko A. (2010). Pokuttya. Istoryko-etnohrafichnyy narys. [Historical and ethnographic essay]. L'viv : Manuskrypt, 455 s. [In Ukrainian].

11. (1998). Horodenka: 330-richchya mahdeburz'koho prava. 1668–1998 [Horodenka: 330th anniversary of Magdeburg law. 1668–1998]. / Avt.-uporyad. M. Yarymovych. Kolomyia: Vik, 51 s. [In Ukrainian].

12-13. Tsentral'nyy Derzhavnyy Istorychnyy arkhiv Ukrayiny u L'vovi. «Halyts'kyi hrods'kyi sud, m.Halych «Knyha vpysiv, uhod, donesen' i dekretiv Halyts'koho hrods'koho sudu, 1519-1521 rr.», f. 6, op. 1, spr. 8, ark.353-354.

14. Patyka H.I., Perekops'kyi I.U. (1971). Horodenka. [Horodenka]. Istoryia mist i sil Ukrayins'koyi RSR [History of cities and villages of the Ukrainian SSR] / holov. redkol.: P.T. Tron'ko [ta in.]; redkol. tomu: O.O. Chernov [ta in.]. K. : Holov.

red. URE AN URSS, V 26 t. : Ivano-Frankivs'ka oblast'. S. 173-183 : il. [In Ukrainian].

15. Respondent Patyka Oleksandr syn Hryhoriya Patyky 1971 roku narodzhennya m. Horodenka [The respondent Patyka Oleksandr is the son of Hryhoriy Patyka, born in 1971 in Gorodenko]. [In Ukrainian].

16. Patyka H.I., Perekops'kyi I.U. (1971). Horodenka. [Horodenka]. Istoriya mist i sil Ukrayins'koyi RSR [History of cities and villages of the Ukrainian SSR] / holov. redkol.: P.T. Tron'ko [ta in.]; redkol. tomu: O.O. Chernov [ta in.]. K. : Holov. red. URE AN URSS, V 26 t. : Ivano-Frankivs'ka oblast'. S. 173-183 : il. [In Ukrainian].

17. Kukharenko YU.V. (1959). Poshyrennya latens'kykh rechey na terytoriyi Skhidnoyi Yevropy. [Spread of Latin items in the territory of Eastern Europe]. *Radyans'ka arkheolohiya* [Soviet archaeology]. M., №1. S. 31-44. [In Ukrainian].

18. Janina Bosen-Przewowska szkła . (Ryc. 39, J, 2). Rosen-Przeworska Janina, Zabytki celtyckie na ziemiach Polskich, s. 179-322 Światowit. Tom XIX (1946-47), red. W. Antoniewicz, Warszawa 1948.

19. Kukharenko YU.V. (1959). Poshyrennya latens'kykh rechey na terytoriyi Skhidnoyi Yevropy. [Spread of Latin items in the territory of Eastern Europe]. *Radyans'ka arkheolohiya* [Soviet archaeology]. M., №1. S. 31-44. [In Ukrainian].

20. (1966). Arkheolohichni pam'yatky Ukrayins'koyi RSR [Archaeological monuments of the Ukrainian SSR]. K., s. 142. [In Ukrainian].

21. Sulimirski T., Kultura wysocka, str. 17G. Galgenberg bei Hackenheim, Wöllstein. Ukośnie żeberkowane bransolety z niebieskiego szkła. G. Behrens, Die Bodenkunden aus Rheinhessen, str. 58—59, rys. 207, 5; rys. 213, .1 j. Wiedeń. Muzeum cesarskie nr inw. 33069, 33109. Zwei Glasringe, gedreht, hellblau u. bräunlich. Dm. 6, 8. Dicke 0,5 (not. dr. Beningera, asystenta Muzeum). Fotografie tę otrzymałam od dr. E. Beningera. E. Majewski , Z Muzeów.

22. (1948). Janina Bosen-Przewowska szkła. (Ryc. 39, J, 2). Rosen-Przeworska Janina, Zabytki celtyckie na ziemiach Polskich, s. 179-322. Światowit – Tom XIX (1946-47). red. W. Antoniewicz, Warszawa.

23. (2015). Ivano-Frankivs'ka oblast'. Skhema planuvannya terytoriyi. [Ivano-Frankivsk region. Territory planning scheme]. Tom III. Okhorona nerukhomykh ob'yektiv kul'turnoyi spadshchyny. [Protection of immovable objects of cultural heritage]. *Pam'yatky arkheolohiyi*. [Monuments of archaeology]. Kyiv № 9 vid 24 sichnya 1989 roku s. 43-44. [In Ukrainian].

24. Vuyanko M. (2020). Arkheolohichni pamyatky Horodenky. Al'manakh Yamhoriv. [Archaeological monuments of Horodenka. Almanac of Yamhoriv]. m. Snyatyn: Prut-Prynt s. 57. [In Ukrainian].

25. Romanyuk I.; Kindrachuk M., Myronyuk I. (2014). Kotykyvka: vid Trypillya do nashykh dnev [Kotikyvka: from Tripillia to the present day]: ist.-kryeznav. narys pro kolyshnye predmystya Horodenky. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 244 s. [In Ukrainian].

26. (1966). Arkheolohichni pam'yatky Ukrayins'koyi RSR [Archaeological monuments of the Ukrainian SSR]. K., s . 142. [In Ukrainian].

27. (1999). Lukoms'kyi YU., Petryk V. Mista Halyts'koho knyazivstva XI-XIII st. Knyha mist Halychyny. [Cities of the Galician principality of the XI-XIII centuries. Book of cities of Galicia]. *Visnyk DU «L'vivs'ka politekhnika»*. [Bulletin of Lviv Polytechnic State University]. L'viv, № 379. Arkhitektura [Architecture]. S. 43. [In Ukrainian].

28. Andrukhiv I., Havrylyuk S. Tysmenytsya. [Tysmenitsa]. Ivano-Frankivs'k : Lileya-NV, 2008. S.20. [In Ukrainian].

29. Aulikh V.V. Z istorychnoyi heohrafiyi Halyts'koyi zemli. [From the historical geography of the Galician land]. Halyts'ko-Volyns'ka derzhava: peredumovy vynyknennya, istoriya, kul'tura, tradytsiyi [The Galicia-Volyn state: prerequisites for its emergence, history, culture, traditions] (Tezy dopovidey ta povidomlen'). L'viv, 1993. s. 32. [In Ukrainian].

30. Kuza A.V. (1989). Malyye goroda Drevney Rusi [Small cities of Ancient Russia]. M., s. 51–55. [In Russian].

31. Kuza A.V. (1989). Malyye goroda Drevney Rusi [Small cities of Ancient Russia]. M., s. 46. [In Russian].

32. (1989). Litopys rus'kyi [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 450. [In Ukrainian].

33. (1989). Litopys rus'kyi [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 376. [In Ukrainian].

34. (1989). Litopys rus'kyi [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 399. [In Ukrainian].

35. (1989). Litopys rus'kyi [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 197. [In Ukrainian].

36. (1989). Litopys rus'kyi [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 591. [In Ukrainian].

37. (1989). Litopys rus'kyi [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII

century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 547. [In Ukrainian].

38. (1989). Litopys rus'kyy [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 243. [In Ukrainian].

39. (1989). Litopys rus'kyy [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 376. [In Ukrainian].

40. (1989). Litopys rus'kyy [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 197. [In Ukrainian].

41. (1989). Litopys rus'kyy [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 399. [In Ukrainian].

42. (1989). Litopys rus'kyy [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 380. [In Ukrainian].

43. (1989). Litopys rus'kyy [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 197. [In Ukrainian].

44. (1989). Litopys rus'kyy [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 442. [In Ukrainian].

45. (1989). Litopys rus'kyy [Russian Chronicle]. Per. z davn'orus. L. YE. Makhnovtsya; Vidp. red. O. V. Myshanych. K. : Dnipro, 1989. XVI+591 s. Karta Skhidna Yevropa do kintsya XIII st. [Map of Eastern Europe until the end of the XIII century]. Pereklad z davn'orus'koyi L.YE. Makhnovtsya Vidp. red. O.V.Myshanych. K.: Dnipro, XVI+591 s., s. 309. [In Ukrainian].

46. (1977). Slovnyk staroukrayins'koyi movy XIV–XV st. [Dictionary of the Old Ukrainian language of the XIV–XV centuries]. / Red. kol.: D.H. Hrynchyshyn,

L.L. Humets'ka (holova), I. M. Kernyts'kyy. T. 1. – K.: Vyd-vo "Naukova dumka", 632 s. [In Ukrainian].

47. Chuchko M.K. (2019). Kozmyn (1497): bukovyns'ka peremoha Shtefana Velykoho. [Kozmin (1497): Bukovinian victory of Stephen the Great]. Chernivtsi: Misto, 96 s. [In Ukrainian].

48. Cronica Moldovei de la Cracovia. Sec. XIII – inceputul sec. XVII/ ed.: Rezachevici Constantin. București: Editura Meronia, 2006. 238+[37] p.

49. Ureche G., Costin M., Neculce I. Letopisețul Țării Moldovei...: Cronici. Ch.: Hyperion, 1990. 638 p.

50. Letopisețul Țării Moldovei până la Aron vodă (1359 – 1595) întocmit după Grigorie Ureche vornicul, Istratie logofătul și alți de Simeon Dascălul / Ed. de Const. Giurescu. – București: Atelierele grafice socesc&Co, Societate anonimă, 1916. 305 p.

51. Axinte Uricarul. Cronica paralelă a Țării Românești și a Moldovei. București: Editura Minerva, 1993. Vol. I. 380 p.

52. Zaruba V. (2017). Polky, sotni ta starshyny Het'manshchyny. [Regiments, centurions and officers of the Hetman region]. Dnipro, Lira. s. 3.

53. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, PL 00-263 WARSZAWA ul. Długa 7. Numer Zespołu: 388/Zbiór Aleksandra Czołowskiego, sygn. 193 Horodenka, m.: akt erekcji miasta przez króla w r. 1668 [XVIII w.].

54. Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny, m. L'viv Fond 5. (Halyts'kyy hrods'kyy sud), Opys 1., Spr. 164. Chystovi knyhy donesen' 1668r., 920 Ark.

Рецензенти:

Кучер В.І., д.і.н., професор

Уткін О.І., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 20.04.2022 р.